GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Joi'a si Duminec'a.
Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu 28. franci.

Anulu XLI.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 56. **Dumineca, 28|16 Iuliu** **1878.**

Inaintea alegeriloru.

Brasiovu, 27 Iuliu 1878.

Ceea ce amu prevediutu s'a intemplatu. Marii politici dela Clusiu sustienu ca conferenti'a electorala a romaniloru din Transilvani'a n'a fostu decatu o simpla comedia, ca nimenea nu se va tiené de decisiunile ei, ca alegatorii romani adunati in Sibiiu, cari au formatu maioritatea n'ar' fi avutu dreptulu de a luá hotariri in numele romanimei intregi, ca poporulu romanu in adeveru ar' condamná politic'a passivitatii, ceea ce se póte vedé si din impregiurarea, ca a potutu reusi numai cu „optu" voturi maioritate si altele de aceste.

Limbagiulu, de care se servesce diuariulu aristocraticu maghiaru din Clusiu facêndu asertiunile memorate este atatu de nedemnu de unu organu seriosu, atatu de ofensatoriu pentru noi romanii, cari pana astadi inca n'amu incetatu de a formá maioritatea precumpanitória a locuitoriloru Transilvaniei, incatu trebuie se ne intrebamu cu mirare, ca óre acesti'a se fia politicii, cari au „fericitu" Ungari'a si cari 'si aróga acuma missiunea de a civilisá intregu Orientulu? Espectoratiunile domniloru dela Clusiu nu ne impunu nicidecumu. Nu acest'a este tonulu, care se ne insufle respectu, care se póta castigá simpathiele nóstre pentru conlocuitorii maghiari. Altfeliu, cu totulu astfeliu ar' trebui se vorbésca compatriotii nostri, ca ar' fi patrunsi de seriositatea situatiunei patriei nóstre comune! Ar' fi timpu perdutu a mai stá de vorba cu densii, candu ei 'si batu jocu de trist'a stare politica, la care a trebuitu se ajunga poporulu romanu in urm'a unei sistematice asupriri de unu dieceniu. Déca cu tóte aceste ne venimu indemnati a reflectá la asertiunile de mai susu, o facemu numai cu scopu de a informá pe cetitorii nostri, de a-i preveni asupra atitudinei contrariloru nostri.

Contrarii nostri ar' vedé bucurosu, cá romanii ardeleni se nu se supuna votului conferentiei dela Sibiiu, cá toti se mérga la urna si se blameze astfeliu pe acei fii inteligenti ai natiunei, cari dupa o matura consultare s'au respicatu pentru continuarea politicei de resistentia passiva. Ei contesta celoru 60 de alegatori dreptulu de a luá hotariri in numele poporului romanu transilvanu. Si cu ce dreptu?

Conferenti'a electorala romana din Sibiiu a fostu conchiamata in tóta regul'a prin diuaristica, tuturoru alegatoriloru romani le-a statu liberu de a luá parte la ea in persóna séu prin delegati. Déca dér' unele cercuri nu au fostu representate de aci inca nu urméza, ca cei adunati nu ar fi avutu dreptu a se pronuntiá asupra atitudinei politice in generalu. Dincontra s'a potutu presupune cu totu dreptulu, ca cei absenti voru consimti la votulu celoru presenti.

Nu voimu se mergemu asia departe cá se sustienemu, ca conferenti'a din Sibiiu ar' fi representatu intrég'a romanime din Ardealu, si nici ca a potutu avé vreodata acést'a intentiune, deórece nu erá de catu o conferentia de alegatori, cari forméza numai o fractiune fórte mica a poporului romanu transilvanu, vomu dice numai, ca déca ar' fi fostu si numai diece insi, cari se se consulte asupra atitudinei romaniloru si deca acesti diece insi ar' fi datu espressiune vointiei si dorintiei generale nationale, ei ar' fi representatu in fapta natiunea romana transilvana. Unde sunt doi in numele seu, acolo este si ea intre ei.

Romanimea transilvana va acceptá decisiunea conferentiei electorale din Sibiiu de a s'a, fiindu-ca ea s'a luatu in consonantia cu trecutulu si situatiunea presenta a poporului romanu din acést'a tiéra. Nu romanii transilvani voru fi acei'a, cari in aceste momente solemne candu se tratéza de esistenti'a loru, voru parasi lasiu stindartulu, lenga care au luptatu de seculi pentru libertatea si egal'a loru indreptatire.

Suntemu de firm'a convingere, ca toti romanii cu consciintia si cu caracteru, toti cati au anima pentru patria si pentru poporulu nostru urmaritu de sórte, voru recunósce, ca numai o solidara procedere a tuturoru ne mai póte oferí garantii pentru viitoriu, ne póte scapá din miser'a stare, in care ne aflamu, ei se voru conformá votului conferentiei alegatoriloru romani, pentru-ca nu voru voí se ofere lumei spectacolulu unei natiuni desorganisate si desolate.

Déca cu tóte aceste o parte din alegatorii romani ar' adeveri profeti'a contrariloru nostri si ar' merge la urna acést'a ar' fi unu nou documentu despre aceea in ce modu se practica libertatea in tiéra la noi, déca, cumu s'a intemplatu mainte cu cativa ani in comitatulu Clusiului, solgabiraii mana pe alegatori legati cá pe vite la urna.

Dela conferenti'a electorala din Sibiiu.

Reproducemu dupa „Telegrafulu Romanu" unu estrasu din vorbirile tienute in conferenti'a electorala a romaniloru transilvani de catra reportorulu maioritatii si acel'a alu minoritatii comissiunei de noe, care a fostu insarcinata de catra adunare cu elaborarea unui proiectu motivatu cu privire la atitudinea romaniloru transilvani façia cu alegerile dietali.

Reportorulu maioritatii comissiunei G. Baritiu desfasiurà motivele pentru persistenti'a si mai departe in opositiunea passiva, practicata pana acumu. D-s'a aréta, ca aceste motive, din caus'a scurtimei timpului, numai per summos apices le va poté presentá conferentiei prin graiu viu. Dóue sunt dupa densulu causele principale pentru remanerea in resistenti'a passiva: un'a patri'a, a dóu'a nationalitatea. Dupa catastrof'a din a. 1848 si 1849, dupa intemplarile din 1860 noi romanii incepuseramu a crede, ca avemu si noi o patria, unu terenu pentru desvoltare, pentru progressu in civilisatiune, ca-ci a crede in progressu, in esistenti'a unei natiuni fora cá ea se aiba o bucatica de pamentu, vorbitoriului i se pare a fi o fictiune. Din acestu motivu romanii au tienutu la acele contracte de statu, pre cari principatulu transilvanu pe cale legala le-a inchieiatu cu cas'a domnitória habsburgica, adeca la contractulu cuprinsu in sanctiunea pragmatica si la contractulu inchieiatu in a. 1791, contracte intarite prin juramentu de fiecare domnitoriu la incoronarea s'a, contracte, prin cari in modu atatu de solemnu s'au asiguratu autonomi'a tierei nóstre, si pe bas'a caror'a romanii credeau, ca voru dobandi si densii unu locu pentru desvoltarea nationalitatii loru, asiá dupa cumu reclama trebuintiele unui poporu de vitalitatea si facultatile poporului romanu. Asteptarile si dorintiele aceste inse au fostu mai tardiu nimicite, ca-ci in modu ne mai auditu in Europ'a s'a trasu romaniloru terenulu de sub picióre. Adeveratu, ca li s'au facutu unele promissiuni prin legea de nationalitati, dér' acésta lege in aplicarea ei a devenitu numai o fictiune pentru nationalitati. Lips'a de patria autonoma, desfiintiarea nationalitatii nóstre ne-a retienutu deci pana acumu a participá cá factoru in legislatiunea Ungariei, cá se nu damu Europei proba, ca noi insine ne-amu invoitu la desfiintiarea autonomiei acestei tieri.

Adeveratu, ni s'a obiectatu, ca cu catu vomu fi mai cerbicosi in acésta privintia, cu atatu ne va amblá mai reu. Se dice: „capulu plecatu nu'lu taia sabi'a", dér' istori'a ne arata destule esemple, unde capulu plecatu a fostu taiatu si in acésta epoca, in care popóre cu multu mai inferióre in cultura 'si vedu asigurata esistenti'a loru nationala si autonomi'a tierei loru, ar' fi umilitoriu, ar' fi nedemnu de unu poporu consciu de sine, a serutá man'a ce'lu lovesce si se se róge de ertare. Ni s'a recomendatu se mergemu in dieta, cá se ne incercamu impacarea cu cei dela potere; incercari de aceste noi amu facutu, dér' cumu au fostu tractati deputatii nostri in diet'a din Pest'a?! Asiá, incatu romanii transilvaneni indignati au trebuitu se hotarésca la Mercurea abtienerea dela participarea mai departe la aceea dieta. Deputatii romani alesi in Ungari'a si remasi in dieta in siedintie si si pe cali private au incercatu a imblandi pe cei dela potere façia de Transilvani'a, dér' nimicu n'a folositu. Deputatii transilvani de alta nationalitate (75 la numeru) din diet'a din Pest'a, ce au dobenditu ei pentru tiér'a nóstra? Nimicu altu, decatu, precumu insusi diurnalele ungouresci marturisescu, perderea autonomiei si tractarea Transilvaniei cá o provincia perduta, cá o slujnica. In privinti'a national-economica Transilvani'a sub noulu sistemu inca n'a castigatu nimic'a, n'a inaintatu de locu, din contra. Totu asemenea e si pe terenulu scolariu, unde scólele comunale, pe cari regimulu voiesce a le pune in loculu celoru confessionale si nationale, impedeca desvoltarea individualitatii si progressulu nationalitatiloru.

Legea electorala de alta parte este pentru noi romanii din Transilvani'a atatu de ingreunatória, cercurile electorale cu atat'a maestria compuse, incatu, déca amu voí se fimu activi abia amu poté alege 3—4 deputati romani; ce voru face acesti 3—4 insi façia de maioritatea imensa de 400 deputati din dieta, cari prin sistemulu ce urméza ne sunt apoi si contrari? In celelalte cercuri romanii voru fi siliti a-si dá votulu loru la deputati straini, adese „venetici de contrabanda", cari ni se tramitu pe capulu nostru, ca-ci acasa la ei nu-si mai afla locu; dér' acést'a ar' fi o rusine infricosiata, unu lucru nedemnu pentru fiecare romanu, unu votu de neincredere pentru multi romani demni de a siedé in ori-ce parlamentu din Europ'a.

Mai departe indigita vorbitoriulu modulu ne mai pomenitu, cum tractéza cei dela potere cu functionarii de alta nationalitate, cu subventiunile votate cleruriloru nationale; arata cum la 1872 venindu Lonyay la Clusiu si conchiamandu pe fruntasii romani pentru a se contielege asupra pretensiuniloru Romaniloru, constatà insusi cá ministru presiedinte, ca n'ar' fi crediutu pe Romani atatu de moderati si le face speranti'a, ca va poté intrá cu Romanii in negotiatiuni mai departe; cum comissariulu regescu Péchy insusi a recunoscutu lips'a de autonomia a Transilvaniei. Dér' ce resultatu au avutu aceste intielegeri? Acel'a, ca regimulu a declaratu scurtu si netedu rumperea de ori-ce transactiuni cu Romanii. In tóta acést'a purtare vorbitoriulu vede sistemu, si déca pe langa tóta acésta tractare vitrega a Romaniloru, ei totusi voru afla de bine a alege deputati si a intrá in diet'a din Pest'a, atunci se aléga: densulu si cei de o parere cu densulu se voru supune, conformu principiului de solidaritate, hotarirei aduse. Si in casulu acest'a inse conjura pe toti a aperá pe poporulu nostru de batjocur'a de a dá voturile sale strainiloru. De altcumu densulu tiene politic'a resistentiei passive de cea mai potrivita in impregiurarile de façia, pentru aceea o recomanda si conferentiei spre primire.

Dupa aceste desfasiurari, adese aplaudate, conferenti'a hotaresce mai antaiu in principiu solidaritate pentru hotaririle sale, si apoi ia cuvintulu:

N. Strevoiu pentru a motivá votulu minoritatii pentru resistenti'a activa. Vorbitoriulu isi preciséza mai 'nainte de tóte conceptulu activitatii. Prin politic'a activa densulu nu intielege o aliantia cu Ungurii si cu sistemulu in vigóre, nici o predare pe gratia s'au negratia, ci o lupta activa, in contra tuturoru releloru

ce bantuie natiunea romana. Din acestu punctu privite, motivele aduse de vorbitoriulu maioritatii comissiunei vorbescu chiaru pentru politic'a activa, recomendata de minoritate. In fondu dér' nu este deosebire, ci numai in forma, in cale in midiulóce.

Candu inainte cu 10 ani s'a inauguratu politic'a pasiva, ea a avutu órecare indreptatire, ca-ci jace in natur'a omenésca, cá unu omu, unu poporu, ce se afla in calea desvoltarei sale, vediendu-se deodata desbracatu de drepturile abia castigate, care-i garantau unu progressu mai repede, sa-si pérda energi'a vointiei si se se declare pasivu. Pe de alta parte speranti'a, ca sistemulu nou inauguratu nu va tiené multu, a fostu si ea o causa ce indemnà spre pasivitate.

Inse ce resultate amu ajunsu prin acesta politica in decursu de 10 ani? Mai inainte de tóte acele, ca contrarii nostri politici ne-au inferatu nu de opositiune a regimului, ci de opositiune de statu, de inimici ai statului, si de aici ei si-au scosu armele pentru a-si justificá faç'ia de lume tóte mesurile asupritórie, luate faç'ia de noi Romanii. Unu altu resultatu a fostu, ca neputendu-se esecuta politic'a passivitatii, poporulu nostru a luatu parte la alegeri, Romanii in realitate au fostu activi, dér' *a c t i v i i n f a v o r u l u s t r a i n i l o r u*. Nu este dér' buna intrebarea se fimu activi séu pasivi, ci intrebarea trebuie se fia: se lasamu si pe viitoriu pre Romani, cá instrumentu in man'a strainiloru, folositu chiaru in contra nóstra insusi, séu se incercamu a'lu folosí si pentru noi. Din causa ca amu intimpinatu obstaculu se nu ne descuragiamu, se nu punemu manile in sinu, si se asteptamu in nelucrare, ca-ci acést'a este perdere irreparabila pentru natiuni, si pentru individi.

Cei cari recomanda passivitatea se provóca la unguri si bohemi, dér' cu nedreptu. Altele au fostu si sunt impregiurarile unguriloru si bohemiloru, ei au avutu si au in tiér'a loru poterea amana, au aristocratia poternica, burgesia numerósa etc. cea ce noi nu avemu. Noi se facemu ce ne convine nóue, nu cu capulu plecatu, ci cu elu ridicatu; dér' nu cu manile in sinu!

Se dice in partea contraria, ca politic'a activa ar' poté avé urmari rele pentru autonomi'a tierei nóstre, pentru esistenti'a nóstra nationala. Vorbitoriulu inse crede, ca chiaru luandu parte in parlamentulu Ungariei amu poté luptá cu mai multu succesu pentru redobindirea individualitatii politice a Transilvaniei, esistente de sute de ani. De altcumu chiaru in casulu candu am dobendí autonomi'a, totu nu noi Romanii vomu fi stapani in tiéra. Realitatea dela 1862—4 ne-a documentatu acést'a destulu de evidentu. Totusi nationalitatea pentru acést'a nu ni s'a perdutu si nici pe viitoriu nu se va perde, déca vomu sci se ne folosimu bine de positiunea nóstra.

La opositiunea passiva se cere potere morala si materiala mai multa, decatu la o opositiune activa si cea dantaiu ar' avé intielesu pentru noi numai, candu in realitate prin passivitatea nóstra amu poté oprí carulu statului in cursulu seu. Acésta inse noi nu potemu ajunge. Ce amu ajunsu este, ca prin politic'a passiva practicata de noi pana acumu amu largitu legaturile intre inteligentia si poporu, amu facutu lacsa disciplin'a nóstra, amu ajunsu a vedé pe alegatorii nostri nebagendu in sama politic'a decretata a passivitatii si dandu voturile loru strainiloru. Astfeliu moralitatea si disciplin'a in poporu s'au periclitatu si ele se potu redobendí numai prin o activitate intielepta. Autonomi'a tierei si tiér'a insasi pentru noi nu va avé valóre, déca vomu perde poporulu. Din aceste motive vorbitoriulu este pentru *p o l i t i c 'a r e s i s t e n t i e i a c t i v e* in parlamentu.

Civilisatorii Orientului.

Orientulu trebuie civilisatu cu ori-ce pretiu — este devis'a diplomatiloru dilei, imperativulu categoricu alu timpului. Despre acést'a nu se mai indoiesce nimenea. Marea cestiune este numai, ca óre cine se ié in mana deslegarea uriasiei probleme de a ferici cu voia fora voia popórele Orientului, acuma, dupa ce turcii s'au doveditu cu totulu incapabili de a seversi acést'a opera? Respunsulu e greu, ca-ci mai multe state, mai multe natiuni 'si aróga missiunea de a duce civilisatiunea in Orientu. Russii tienu, ca ei ar' fi chiamati dela provedintia a liberá si ferici popórele chrestine din Turci'a. Germanii Austriei, si mai vertosu maghiarii le disputa acestu dreptu, sustienendu din contra, ca Austro-Ungari'a si nu Russi'a este chiamata in prim'a linea a duce cultur'a in Orientu. Tacemu deocamdata de anglesi, francesi si italiani, cari sunt mai departati de peninsul'a balcanica, dér' nu au abdisu la influinti'a, ce voiesce se o aiba fiecare la regularea destineloru Turciei europene. Congressulu a impartitu deocamdata oper'a civilisarii provincieloru de nordu ale peninsulei balcanice intre Russi'a si Austro-Ungari'a. Russi'a va avé se conduca administrarea Bulgariei, ér' Austro-Ungari'a va administrá Bosni'a si Herzegovin'a.

Russi'a este condusa de o singura vointia — a Tiarului. Cumu va comandá acest'a asia voru jocá si bulgarii. Altfeliu este inse in Austro-Ungari'a. Missiunea monarchiei nóstre in Orientu este un'a in ochii nemtiloru, alt'a in ochii maghiariloru si cu totulu alt'a in ochii slaviloru. Care dintre aceste trei elemente preponderante va conduce in viitoriu politic'a orientala a Austro-Ungariei? Éta o intrebare din cele mai interessante si importante, care merita a fi luata in mai de aprópe consideratiune. Vomu face acést'a cu ajutoriulu unui articulu aparutu dilele trecute in „Journal des Débats“ si intitulatu „Austro-Ungari'a si Orientulu“.

Diuariulu parisianu, care sta in relatiuni continue cu diplomatii nostri unguri, se ocupa in articululu numitu de intrebarea, ca óre carui elementu ar' fi a i se incredintiá rolulu conducétoriu in politic'a orientala a Austro-Ungariei si ajunge la resultatulu, ca curtea, dinasti'a austriaca se pote basá in implinirea missiunei sale orientale singuru numai pe elementulu maghiaru, care a datu deja atatea dovedi despre eminentele sale calitati politice. Inainte de a face conclusiunea acést'a, constata articululu din „Débats“ — inspiratu fiindu negresitu de catra unu diplomatu unguru — ca maghiariloru li se pare acceptabila ocupatiunea Bosniei numai sub o conditiune. Ei voiescu adeca se véda intr'ensa numai o mesura preventiva militara, indreptata in contra slavismului si a Russiei. Maghiarii tienu adeca, ca ar' fi indesiertu a ascunde antagonismulu naturalu si incurabilu, ce domnesce intre Austro-Ungari'a si Russi'a in Orientu. Unu conflictu viitoriu alu monarchiei nóstre cu Russi'a e dupa ei neevitabilu.

In adunarile electorale din Ungari'a toti candidatii maghiari dau espressiune acestui simtiementu. Max Falk, redactorulu fóiei „Pester Lloyd“ a disu cu privire la acést'a: „Tractatulu dela Parisu a trasu dupa sine resbelulu italianu dela 1859; tractatulu dela Zürich a nascutu resbelulu dela 1866; tractatulu dela Prag'a a facutu neevitabilu resbelulu franco-germanu si resbelulu ultimu russo-turcescu a fostu urmarea pacii dela Frankfurt (intre Germani'a si Franç'i'a), ér' din tractatulu dela Berlinu va resultá negresitu resbelulu austro-ungaro-russescu. Ungari'a, adause Falk, trebuie se se prepare pentru acestu resbelu, spre a se luptá pentru esistenti'a s'a si in contra inundatiunei slave.“

Curtea de Vien'a, continua „Débats“, fiindu legata de alianti'a celoru trei imperati si urmandu sentimenteloru sale faç'ia de Russi'a, a desconsideratu pana acuma ideile si sentimentele unguriloru. Impinsa fiindu inse totu mai multu spre Orientu si silita de a luá o noua positiune, — pe care elementu se va poté radimá curtea acést'a déca nu pe gintea ungara, pe natiunea acést'a vitala, forte si cu atata pricepere politica? Mai este vreo tiéra in monarchia, care se fia mai capabila a sprigini dinasti'a habsburgiloru pe nou'a acésta cale? Germanii, celu puçinu cei inteligenti, nu se potu retiené a-si aruncá privirile spre Germani'a; idealulu loru este acolo. Déca s'ar' intemplá vreo sguduire mare politica, germanii sunt siguri ca voru aflá unu asilu in Germani'a sub poternic'a egida a casei Hohenzollern. Slavii inca 'si indrépta privirile si dorintiele in afara; Russi'a are inca o mare influintia asupra loru; ei speréza ca in casulu unui naufragiu Russi'a 'i va scapá. Unde se caute inse refugiu ungurii in casulu unei nenorociri? Totu viitoriulu loru si esistenti'a loru nationala e legata de nou'a sórte a Austriei. Déca la lovirea din urma Russi'a va invinge, ei sunt perduti. Simtiulu de conservare 'i va impintená a intrebuintiá tóta energi'a, poterea morala si materiala spre sustienerea dinastiei in Orientu. A portá o politica slava in momentulu acest'a, ar' fi mai multu decatu o greséla din partea guvernului vienesu, ar' fi o sinucidere. E timpulu, cá diplomati'a austriaca se incete a mai fi sub influinti'a generaliloru serbi si croati, a caroru nume se termina cu -ici, si cari fora voi'a loru lucra in favorulu Russiei. Tóte incercarile politicei slave au fostu pana acuma fatale pentru curtea de Vien'a.

„Ce se atinge de unguri, apoi ce au folositu dinastiei visurile lui Jellacici, esecutiunile din Aradu si reactiunea de 10 ani? Gintea politica ungurésca póte se fia subjugata pentru momentu, dér' in fine totu ajunge deasupra. In implinirea missiunei sale orientale Austri'a are fora indoiéla lipsa de germani; acesti'a voru duce in Orientu sciinti'a loru fundamentala, esperiinti'a si dibaci'a loru administrationala. Spre a guverná inse natiunalitati straine si cu deosebire popóre slave, nemtii nu sunt nicidecumu indemanatici, gresielile loru sunt: spiritulu loru de asuprire si de absórbere, care-i face se se amestece in tóte afacerile, máni'a loru de a coramisá si a germanisá totu ce afla in cale. Ungurii posedu inse calitati, cari ii face mai apti a domni politicesce peste nationalitati straine (Auditi!) Ei sunt cá turcii: de minimis non curant (nu se intereséza de lucrurile mici) nu desnationaliséza, pe acei'a, pe cari ii administréza (sic!) nu se amesteca in afacerile loru locale, limbistice si scolare si se intereseaza numai de regimulu politicu. Ei posedu inse si aceea ce le lipsesce turciloru: cultur'a occidentala, facultatea de a progressá si unu spiritu fórte primitoriu de ideile moderne. Ungari'a, care e unu mosaicu de nationalitati, o adeverata oficina a gintiloru, a resolvitu inca de multu o problema mare, (Auditi!) problem'a de a organisá unu statu, in care tóte nationalitatile, ce-lu compunu, se 'si afle multiamirea. Ungurii au resolvitu problem'a acést'a grea (sic!) si in asta privintia patri'a loru este statu-modelu unicu in feliulu seu (!?) Aci traiescu maghiari, romani, germani, croati, serbi, slovaci bucurandu-se de dreptu egalu politicu si civilu. Asia e dela 1848. Dér' nici mai inainte n'a fostu suprematia in Ungari'a (?) erau numai nobilii si nenobili si intre cei d'antai se aflau si nobili romani, serbi croati. Nu e dreptu dér' ca maghiarii asuprescu nationalitatile celelalte. Nicairi nu e mai desvoltatu selfgovernementulu, cá in Ungari'a. In comuna, in municipiu, in comitatu, pretutindeni si capeta fiece organu positiunea s'a prin alegere si sta sub control'a unei comissiuni locale earasi alese. Astfeliu este asigurata influinti'a serbiloru si a romaniloru; unde locuiescu in massa administra ei insusi afacerile loru, unde locuiescu amestecati cu alte nationalitati, le administra pe bas'a compromissului reciprocu. Spre a resolvi delicat'a cestiune a limbei a creatu diet'a din Pest'a in 1868 renumit'a lege de natiunalitate, care veghiéza cu minutiositate asupra libertatii limbeloru s. c. l. s. c. l.

Éta cu ce argumente pledéza diplomatii unguri in „Journal des Débats“ pentru missiunea civilisatória a maghiariloru in Orientu, éta cumu 'si inchipuiescu dnii Andrásy, Tisza si toti cavalerii de tagm'a loru rolulu viitoriu alu Ungariei, care „este chiamata a fi antegard'a Austriei in Orientu“. Dupa ei succesorii naturali ai turciloru in domnia asupra popóreloru slave sunt maghiarii. Ei se pricepu fórte bine la guvernarea popóreloru straine, ei au avutu in privinti'a acést'a o scóla buna si cumu au fericitu Ungari'a, óre n'o se póta ferici si Turci'a europeana?

Maghiarii sunt fórte modesti. Grigi'a regularei administratiunei in tierile orientale o lasa nemtiloru, cari au cunoscintie si esperientie mari pe terenulu acest'a, sarcin'a de a plati darile regulatu pentru a face possibila acea administratiune o lasa popóreloru respective, ei, maghiarii, voiescu numai se guverneze, se domnésca, mai multu nu ceru. Deocamdata voru se incépa astfeliu cu Bosni'a si Herzegovin'a. Ce frumosu visu, numai de nu ar' fi atatu de mare numerulu aceloru generali, a carora nume se termina cu silab'a -ici!

Refugiatii din Bosni'a si Herzegovin'a.

Este cunoscutu, ca cris'a orientala s'a inceputu mai antaiu in Bosni'a. Vreo 24 comercianti bosniaci trecura in 15 Iuniu 1873 pe pamentu austriacu, pentru ca caimacamulu turcescu le-a amenintiatu, ca-i spendiura déca se voru mai plange la Sultanulu, ca sunt asupriti. Acest'a a fostu inceputulu incurcatiuriloru orientali, generalulu austro-ungaru a interveniiu diplomatico in favorulu refugiatiloru, Turci'a n'a vrutu se 'ntieléga, insurectiunea a isbucnitu si sute si mii de refugiati cautau adapostu pe pamentu austriacu. Acesti'a pana astadi inca nu s'au reintorsu in patria, guvernulu austro-ungaru ii subventioneza si trupele imperatesci voru fi chiamate in curendu a-i conduce earasi la vetrele loru paritesci sub scutulu

baioneteloru. Guvernulu din Vien'a a favorisatu trecerea refugiatiloru pe pamentu austro-ungaru, pentru ca pusese deja ochiulu pe Bosni'a si Herzegovin'a si luandu astfeliu in protectiunea s'a pe emigranti si-a castigatu unu titlu de amestecu in administratiunea interna a aceloru provincii. In ajunulu ocuparei faptice militarie a Bosniei si Herzegovinei de catra trupele imperiale voru fi de interessu unele date asupra refugiatiloru din acele provincii, cari astépta acuma, cu nerabdare reimpatriarea loru.

La inceputu numerulu refugiatiloru, cari trecura pe teritoriulu austriacu era micu. Guvernulu le acordá pentru antaiu numai banii de drumu, cá se se pórta reintórce in patria, in Iuliu 1875 inse, candu insurrectiunea erá in flóre, a ordonatu cá toti chrestinii, cari se voru refugiá pe teritoriulu austriacu, se fia bine primiti déca voru depune armele. Din momentulu acest'a emigrarea refugiatiloru in Austri'a luá din dî in dî dimensiuni totu mai mari dupa cumu arata urmatóriele cifre:

In anulu 1785 s'au spessatu pentru ajutórie date refugiatiloru bosniaci si herzegoveni din veniturile comune ale monarchiei 475,910 fl. 9 cr.. in anulu 1876, 2,122,097 fl. $51^1/_2$ cr. in anulu 1877 cifr'a rotunda de 3,200,000 fl. pentru anulu 1878 au votatu delegatiunile: unu creditu de 1,190,000 fl. pentru cele patru luni d'antaie, apoi 570,000 fl. pentru Maiu si Iuniu; deórece inse repatriarea refugiatiloru nu se va poté efectuá inainte de finea lui Iuliu se voru mai cheltuí inca celu puçinu 150,000 fl.; potemu dér' socotí pentru cele 9 luni ale anului curentu sum'a de 1,910,000 fl. Tóte aceste cheltuieli facu laolalta sum'a de 7.700,000 florini. La impartirea subventiunei erá regula se i se dé 10 cr. pe dî fiecarui refugiatu, care a trecutu de diece ani, ér' 5 cr. pe dî copiiloru dela diece ani in josu. Dela acést'a regula se abatura inse in multe casuri, in unele parti refugiatii capetau mai puçinu, asia incatu veneau pe unulu abia cate 4 pana la 5 cruceri pe dî. In Croati'a si graniti'a militara s'a platitu pe lenga intrég'a subventiune inca cate unu cruceriu pe dî bani de cuartiru pentru fiecare refugiatu. Numai aceia, cari erau in stare a-si castigá insusi prin lucru alimentele, nu capetau nimicu.

Numerulu refugiatiloru a fostu la finitulu lui Februariu 1878: in Croati'a vreo 26,600, toti alimentati cu-o subventiune lunara de 75,000 fl.; in graniti'a militara 57,100, (intre cari vreo 4000 nealimentati), cu 160,000 fl. lunari; in Dalmati'a vreo 37,000, (intre cari 3300 nesubventiunati) cu vreo 56,000 fl. pe luna — la olalta vreo 120,700 refugiati, (intre cari vreo 7300 nesubventiunati), cu-o subventiune lunara de vreo 291,000 fl. Din cifrele aceste se póte vedé, catu de mare este numerulu refugiatiloru din Bosni'a si Herzegovin'a, cari astépta cá trupele imperatesci sei introduca érasi pe vechile loru mosii.

Romani'a in Congressu.

Diuariulu francesu „Le Temps“ publica analis'a protocolului Congressului din siedinti'a, in care s'a tractatu cestiunea Romaniei. Eac'o:

„In siedinti'a dela 29 Iuniu Congressulu, dupa ce a ascultatu discursurile d-loru Delyannis si Rhangabé, s'a ocupatu pentru prim'a óra de Romani'a. Discussiunea a fostu deschisa de catra lordulu Salisbury, cerêndu adunarii de a otari déca delegatii romani trebuie séu nu se fia ascultati de catra Congressu. „Dupa ce a ascultatu pe delegatii unei natiuni, care reclama provincii straine, a disu lordulu Salisbury, Congressulu n'ar' face de catu unu actu de dreptate, déca va ascultá pe representantii unei tieri, care nu cere, de catu a i-se pastrá ceea-ce e alu ei.“ Presiedintele Congressului erá de parere, ca delegatii romani nu trebuie se fia ascultati: „Admiterea greciloru, a disu principele de Bismarck, n'avea nici unu inconveniente, de óre-ce cererile loru, ori-care ar' fi fostu resultatulu, nu poté se esercite o prea mare influintia asupr'a resultatului deliberatiuniloru Congressului, pe candu se risca de a sporì greutatile sarcinei impaciuitórie, ce este data inaltei adunari, déca s'ar' introduce romanii, ale caroru reclamatiuni cunoscute de mai inainte nu paru a fi de natura de a inlesní bun'a intielegere.“

Comitele Corti, d. Waddington si comitele Andrásy, sprijinindu motiunea lordului Salisbury, principele Gorciakoff a declaratu, ca nu voiesce se voteze in contr'a admiterii romaniloru, dér' ca credea totu cá principele de Bismarck, ca presenti'a loru in Congressu erá de natura de a provocá vii discussiuni. Comitele Siuvaloff a vorbitu in acelasiu sensu: „Observatiunile delegatiloru romani, a disu densulu, nu potu, de catu se marésca greutatile discusisunii, de óre-ce de siguru Russi'a nu se va lasá se fia acusata fora se se apere. Cu tóte astea, déca maioritatea Congressului se pronuncia pentru admitere, plenipotentiarii russi nu voru poté fi singurii, care se voiésca a departá pe contradicêtori si ei nu se impotrivesce de locu la propunerea lordului Salisbury.“ Plenipotentii otomani nefacêndu nici-o obiectiune si principele de Bismarck consimtindu a se supune votului poteriloru in specialu interesate, admiterea Romaniloru fu otarita, fara alte desbateri mai anumite, si presiedintele anuncia, ca 'i va invitá se se presinte la siedinti'a urmatóre.

„Indata ce s'a luatu acésta otarire, Congressulu a inceputu a esaminá articolii tratatului dela San-Stefano privitori la Romani'a, prin discutiunea alineatului antaiu din art. 5, care era conceputu in terminii urmatori: „Sublim'a Pórta recunósce independinti'a Romaniei, care va face se valoreze drepturile sale la o despagubire, ce se va desbate intre ambele parti.“ Presiedintele intreba, déca Congressulu e dispusu a mantiené fara nici o conditiune principiulu pusu in acestu alineatu séu a 'lu subordona acceptarii de catra Romani'a a schimbariloru teritoriale, pe care se pare ca voiesce se le respinga. Principele de Bismarck dise, ca n'are o parere personala asupra acestui punctu, dér' ca doresce se scie déca representantii celorlalte poteri nu privescu cá conexe cele doue cestiuni, a independintiei si a schimbariloru teritoriale. Comitele Corti se grabi a respunde, ca nu crede a fi oportunu de a face, ca independinti'a Romaniei se aterne dela aderarea iei la stipulatiunile, care o privescu. Acést'a parere fiindu combatuta de Siuvaloff, lordulu Beaconsfield a pronunciatu unu lungu discursu, despre care protocolulu da urmatoriulu resumatu:

„Lordulu Beaconsfield a vediutu cu cea mai mare parere de reu stipulatiunile art. 19 din tractatulu dela San-Stefano, privitoriu la Basarabi'a. Mai antaiu acésta combinatiune este unu amestecu in tractatulu dela 1856 si numai o estrema necesitate poté se autoriseze o schimbare intr'unu actu atatu de solemnu; ceva mai multu nici nu s'a vorbitu despre acésta necesitate. Alu doilea ar' fi in ochii d-sale o grava eróre de a priví acésta stipulatiune cá unu simplu schimbu de teritoriu intre doue state. Art. 4 si 20 din tractatulu dela Parisu constitue o indatorire intre poterile europene si Russi'a cu scopu de a asigurá libertatea navigarii pe Dunare, si d-s'a nu gasesce nici o garantia pentru acésta libertate in tractatulu dela San-Stefano. In articululu din tractatulu dela 1856, poterile aliate s'au legatu a restituí imperatului Russiei tóte teritoriele ocupate de ostirile loru, inse sub conditiunea aretata in art. 20, ca o rectificare a fruntariei russesci se va face in Russi'a „pentru a asigurá mai bine libertatea navigatiunei pe Dunare“. (Va urmá.)

Din Transilvani'a.

Strambulu, 20 Iuliu 1878.

In 17 Iuniu a. c. s'a tienutu adunarea senatului scólei gr. cath. episcopale din Lapusiulu ungurescu. — Adunarea luandu mai antaiu la revisiune fondulu scólei, a constatatu, ca dela siedinti'a tienuta in anii trecuti pana acum'a s'a maritu cu 1100 fr. v. a. prin literele fundatiunale ale stimatului domnu Gabriele Manu advocatu prov. in Deesiu, care a donatu pe vecia fondului scólei 1/7 din regal'a comunei Grossi pretiuita minimum 1000 fr. v. a. si un'a actiune dela banc'a Transilvaniei in valóre de 100 fr. v. a. impreuna cu cupónele.

Adunarea, viu miscata de acestu nou sacrificiu pusu pe altariulu culturei nationale de catra stimatulu domnu Gabriele Manu, — a luatu cu mare bucuria spre cunoscintia acestu marin. ofertu: Binevoiésca deci a primí stimatulu domnu donatore dela senatulu acelei scóle cea mai profunda multiamita.

Scól'a romana episcopala din Lapusiulu-ungurescu este dela inceputulu esistentiei sale, de vreo 22 ani pana astadi, uniculu locu de cultivare alu romaniloru din acelu tienutu si giuru, este deci celu mai scumpu tesauru, ce posedu romanii — fora destingere de confessiune — din cerculu Lapusiului. — Sustienerea precumu si redicarea ei inse a intimpinatu mari dificultati. Stimatulu d-nu Gabriele Manu a fostu celu d'antaiu, care a luptatu pentru redicarea ei, si a luptatu si lupta pentru sustienerea ei, care s'a ingrigitu totudeun'a de subsistenti'a ei materiala si spirituala, care si astadi cá presiedente alu senatului scólei sacrifica multe óre de lucru pentru ea. — Istori'a acelei scóle va pastrá cele mai frumóse pagine stimatului domnu Gabriele Manu, ér' romanimea-i va fi eternu recunoscatória.

Faptele marinimóse, sacrificiulu pentru natiune, sunt nesce virtuti, cari sengure dau splendóre dela sene cá si diamantulu — si eu le am facutu aceste cunoscutu on. publicu cetitoriu la insarcinarea senatului scólei, cá dovada de recunoscinti'a lui.

Ioane Georgiu, notariulu senatului.

Societatea „Transilvani'a“.

Processu verbalu. Siedinti'a din 25 Iunin 1878 sub presiedinti'a d-lui A. Treb. Laurianu.

Membrii presenti: D-lu G. Misail, vice-presiedinte; C. Porumbariu, D. Alessiu, D. Frumosu, I. D. Braileanu, D. Precupu.

Siedinti'a se deschide la ór'a 1 si jum. p. m.

La ordinea dilei este determinarea numerului ajutóreloru, ce sunt a se imparti conformu statutului modificatu pentru industria, comerciu si meserii; fixarea sumeloru ce sunt a se imparti in acestu scopu, determinarea specialitatiloru, la cari au se se aplice junii romani ce se voru bucurá de aceste ajutore si determinarea modului cum avemu se procedamu.

Se da mai antaiu cetire adresei primite dela asociatiunea pentru spriginirea invetiaceiloru si sodaliloru romani din Brasiovu, reportulu acestei asociatiuni, facutu catra adunarea generala despre gestiunea anului 1877 si a statuteloru acestei asociatiuni, cari tóte ni s'au tramisu in urm'a adressei nóstre din 5 Maiu anulu curentu, prin care ei cereamu a ne aretá vederile sale in privinti'a modului, cum avemu se procedamu pentru a ne poté mai facilu realisa scopulu.

Dupa mai multe discussiuni se decide, cá societatea deocamdata se imparta cate patru ajutórie pentru fiecare din urmatórele meserii:

1. Pentru rotaria.
2. Pentru dulgheria (carpentaria) (Zimmermann.)
3. Pentru meseria (templaria) (Tischler.)
4. Pentru fieraria.
5. Pentru cojocaria.
6. Pentru cismaria grósa.
7. Pentru palarieria, si
8. Pentru curelaria s'au sielaria. Adica, cá de-o camdata se damu ajutoriulu juniloru luati din poporu, cari dupa ce se voru fi insestratu cu cunoscintiele teoretice si practice ale meseriei ce imbraçisiéza, se fia dati earasi in sinulu poporului spre a se bucurá acest'a de fructulu osteneliloru loru.

Inainte de a se imparti aceste ajutória, se decide a ne adressa din nou la societatea din Brasiovu, la asociatiunea din Sibiiu, la Clusiu si Bistritia pentru a cere deslusiri si a interveni pentru cá comitetulu societatii din Brasiovu, alu asociatiunei din Sibiiu si cele ce se voru formá in Clusiu si Bistritia se binevoiesca a luá asupra dloru sarcin'a:

a) Spre a publicá concursu pentru juni romani, cari voru a se aplicá la espusele meserii.

b) Spre a asiediá pe elevi cu contracte la maiestrii cei buni pentru unu timpu de 3 séu 4 ani.

c) Spre a priveghiá atatu pe maiestrii catu si pe elevi.

d) Se céra dela concurenti a posede celu puçinu cunoscintiele ce se predau in scólele primarie din Austro-Ungari'a si o limba straina, germana ori maghiara si se aiba celu pucinu etatea de 14 ani.

e) Se céra dela parintii eleviloru a dá in scrisu, ca copii loru voru invetiá meseria, la care se aplica, pana candu voru esi calfe (sodali) cu atestate in regula.

Societatea „Transilvani'a“, se obliga a plati tax'a, cu care disele comitete se voru invoi cu maiestri, pe timpulu catu va durá contractulu inchieiatu intre comitele si maiestrii.

Maiestrii se voru indatorá a pune pe elevi indata la lucru, a nu'i intrebuintiá cá servitori, si a ingrigí, cá in timpulu prescrisu se'i inzestreze cu cunoscintiele teoretice si practice ale meseriei loru.

Associatiunile si comitetele mentionate se voru rogá se binevoiésca a ne onorá cu respunsulu d-loru celu multu pana la 1 Septembre stilu vechiu anulu curentu.

Se mai decide a se publicá concursu pentru stipendiulu vacantu in suma de lei noi 1500 pe anu, cu incepere dela 1 Octobre viitoriu, numitu stipendiulu „Alesandru Papiu-Ilarianu“, votatu de ultim'a adunare generala, care se destina pentru medicina. Concursulu se va face la 1 Septembre stilu vechiu anulu curentu inaintea comitetului societatiei „Transilvani'a“, la care se voru adressá concurentii cu acte in regula mai inainte de indicat'a epoca.

Dela concurenti se cere se produca actu de botezu, de nationalitate, de paupertate si atestatu, ca au trecutu colegiulu si esamenulu de maturitate (bacalaureatu) cu note bune. („Romani'a libera“.)

Diverse.

(Cataclismu.) La 3 curentu, diu'a, pe la órele 3 p. m., s'a cufundatu, in satulu Vladnicu, comun'a Valea rea, plas'a Zeletinu, judetiulu Tecuci, 4 falci si 67 prajini locu, cu 10 case, a sateniloru, diferite alte cladiri, livezi etc. Vr'o 6 din case cu cladirile loru nu se mai cunoscu; s'au perdutu sub amesteculu pamentului. Nici o nenorocire alt'a. Locuitorii, simtiendu, cu vr'o trei óre mai nainte, unu sgomotu si o miscare neobicinuita sub pamentu, desi plini de spaima, totusiu au avutu prevederea de s'au retrasu din timpu mai departe, unde totulu erá in stare normala. Scufundarea cea mai adencita dela nivelulu locului, avuta mai 'nainte, e peste 11 stanjini. Aceste impregiurari unii le credu cá efectu alu ploiloru continue, urmate dela unu timpu; altii le atribuiescu multeloru isvóre, ce erau in apropiare, din cari parte s'a astupatu. N'a isvoritu nici apa si nici s'a deschisu vr'unu crateru, ceea ce se asteptá faç̧ia cu huetulu sgomotosu si sguduiturile ce s'au simtitu mai 'nainte, desi nu erau obicinuite cu acele ale cutremureloru. Pagubele pentru locuitori sunt mari. Imi dau parerea, ca guvernulu (déca va fi aflatu) ar' fi bine se vina in ajutoriulu loru oferindu-le, de pe domeniile sale, lemnele trebuitórie pentru noue constructiuni si acésta catu s'ar' poté mai urgentu. „Press'a“.

(Gradulu de civilisatiune in Russi'a.) „Deutsche Zeitung“ primesce din Kiew urmatórea corespondintia sensationala: „Dilele trecute s'a intemplatu aici o fapta ingrozitória. Unu professoru dela universitate se duse cu mai multi studenti la preamblare intr'o gradina, care se tiene de manastirea de aici, numita Lawra Bijowska. Abia facù cativa pasi si zari o fata tenera spêndiurata de crénģ'a unui arbore, cu faç̧ia invinetita, dér' alu carei corpu dedea inca semne de viétia prin órecari convulsiuni. Studentii, cari insoçiau pe professoru, se rapedira asupra copacului spre a taiá fringhi'a, de care era spêndiurata nefericit'a fiintia si de se va poté de a o scapa dela mórte. Inse, pe candu se incercau se seversiésca oper'a loru de salvare, sari d'odata, dintr'unu tufisiu, o céta de calugari (szernoi), care navalira asupra loru amenintiandu'i cu pumnii si cu ciomege, strigandu-le: „Nu vomu permite, cá nisce laiti se reinvieze o strigóia condamnata la mórte de preotime„. Se iscà o incaierare intre studenti si calugari, cesti din urma fura invinsi si astfeliu serman'a victima fù salvata. Dupa aceea fét'a fù dusa la unu spitalu, unde ingrigirile mediciloru isbutira a-'i redá vieti'a. Cercetarile facute constatara urmatóri'a impregiurare: Unu calugaru din monastirea Lawra Bijowska, anume Vasilji Smigast'a, pusese ochii pe frumós'a copila abi'a de 13 ani a cetatianului din Kiew, Giorgji Dimitrovici Timosznenko. Spre a atrage fetiti'a cu atatu mai sicuru in curs'a s'a, declara serbatoresce in biserica ca féti'a Mari'a Dimitrowna Timosznenko are pe diavolulu si ca acest'a va trece dintr'ens'a in toti membrii familiei. Parintii superstitiosi incremenira la acest'a scire, dedura deplinu credementu afirmatiunii popei si nimicu nu era mai firescu pentru ei, decatu de a tramite pe féta la popa cá se scóta pe diavolulu dintr'ensa. Calugarii comisera atentate imorale asupra fetei. . . . . si pentru cá crim'a loru se nu se póta dá pe faç̧ia, otarira de a inlaturá pe nefericit'a fiintia, pronunciandu urmatóri'a sentintia: „Diavolulu neputendu-se scóte dintr'ensa, ea trebuie se móra; de aceea preotimea pronuncia in numele santului Nicolae sentinti'a de mórte asupra ei.“ Dupa acést'a calugarii terira pe serman'a victima in gradin'a monastirii si o spindiurara de ramur'a unui copacu. „Rom.“

Sciri meruute din Romani'a. — Nu numai Domnitoriulu, care a visitatu pe d. Bratianu de repetite-ori, dér' si M. S'a Dómn'a a documentatu celu mai viu interessu pentru d. primu-ministru. M. S. Dómn'a a binevoitu a tramite d-nei Bratianu dela Sinai'a doue telegrame fórte simpatice. Intr'una dice: „Rogu pe Ddieu se acorde o grabnica insenatosiare d-lui Bratianu, care e atatu de necesariu principelui si tierii, si in cris'a ce strabatemu mai multu decatu ori-candu.“ — Principele Gorciacoff inca a cerutu informatiuni despre starea senatatii d-lui Bratianu. — Corespondentulu germanu, cunoscutu din resbelulu trecutu, F. Lachmann a fostu decoratu cu crucea de cavaleru a ordinului „Stéu'a Romaniei“. — La licitatiunea publica de Marti, tienuta la ministeriu pentru darea in intreprindere a urmarei si terminarei lucrariloru calei ferate Ploiesci-Predealu, a oferitu a face acele lucrari cu pretiulu celu mai micu d. Guilloux. Densulu garantéza totodata, ca va incepe imediatu lucrarile. — „L'Orient“ afla din Bolgradu, ca personalulu administrativu russescu pentru Basarabi'a e deja numitu; unii functiunari au si sositu. Se crede, ca Russi'a va luá in stapanire completa Basarabi'a pe la mediuloculu lui Augustu. — „Drapelulu Democratiei“, diuariu nou aparutu de curendu in Focsiani, scrie, ca russii, cari stationau pe marginea Milcovului, primindu ordine de plecare, au si pornitu spre Ploiesci, dandu focu la baracele si la fenulu, ce aveau in lagaru, desi li se oferisera pretiuri destulu de avantagióse.

FRATII JDERI.

I.

E geru, e intunerecu! Nori negri dusi de ventu
Se térae pe ceruri, se lasa pe pamentu
Cu aripi uriesie de paseri nevediute
Ce curatia de sange vai, siantiuri si redute.

E ventu cu plóia rece si nóptea cu fiori,
Ca-ci umbr'a e tiesuta de fulgeri trasnitori;
Nu'su inse focuri 'nalte de-a cerului furtuna,
Dér' fulgeri, mii de tunuri ce 'n zare cruntu detuna.

L'a loru lumina rosia in clipa se ivescu
Mari lagara de ómeni armati ce se pandescu;
Si crancene redute, si 'n dosu de parapete
Vapai de ochi selbateci, luciri de baionete.

Romanii udi la pele, flamandi, lipsiti de focu,
In siantiulu loru, sub arme, stau glóta la unu locu,
De mórte si nevoia ridiendu cu nepasare . . .
Voinici ei sunt la lupta, voinici si la rabdare!

„— Mei ómeni! — dice unulu, unu sioimu dela Bikaz, —
„De multu ne spala ceriulu cu plóia pe obrazu!
„Mani, candu s'a face diua, Jder Négu, fora veste
„Frumosu a se ne-apara catu Albulu din poveste.

„— Uritu, frumosu, albu, negru, eu nu sciu; dér' ce sciu,
„Sciu, ca halalu de turculu ce-oiu intalni de viu.
„— Si ce-ai se'i faci mei Négu? — Se'lu haituescu fertate,
„Pan' mi s'a uscá bine camasi'a de pe spate.“

Toti ridu . . ., dér' ce ratéza d'odata risulu loru?
O bomba vine! — o bomba, alu mortiei meteoru!
Toti vedu mórtea cu ochii! . . . unu vaetu: „ah, moru. — Cine,
„Cine'i ucisu? — Eu . . . me ducu . . . ve lasu cu bine.“

„Sermanulu! — dicu romanii, graindu'lu tristu d'arendu'lu;
„Nici c'a avutu elu parte se'si implinésca gandulu!
„— Multu au se'i mai bocésca neveste si copile!
„— Hei . . . Dumnedieu se'lu erte! Ce vreti? n'a avutu dile.

„— Dér' unde'i Jderu mezinulu? — De paza colo 'n siantiu,
„Unde-au peritu aséra unu smeu de Dorobantiu.
„— Se'i spunemu, se nu'i spunemu, ca 'i-a moritu fratiorulu
„— Ba se tacemu mai bine, se nu'lu uciga dorulu.“

II.

In capetulu din drépt'a alu siantiului, in tina
Sta singuru la o parte unu omu, care suspina,
Ca-ci are-o presimtire ce'i 'totu menesce-a reu
Si'i duce, duce gandulu mahnitu la frate-seu.

Elu e ostasiu de frunte, Jder Nistoru venatoriulu
Ce intra 'n turci naprasnicu, cumu intra 'n cardu omorulu
Si'i place pe campu netedu cu durd'a se veneze
Cumplitu basi-buzucii si fiarele cercheze.

D'aséra 'n sentinela Jderu siede totu la panda
Gandindu la bieta'i mama cu anim'a plapanda,
Visandu l'a lui mirésa cu sufletulu duiosu,
Privindu la turci in faç̧ia cu ochiulu sciuteiosu.

Dér' ventulu sufla-a érna, dér' plóiea cade 'n unde!
Prin haine pan' la óse inghetiulu 'lu patrunde,
Si 'ncetu elu simte somnulu, ca vine pe furisiu
De 'ntende peste ochi-i unu velu paingenisiu.

Jderu lupta, ambla, canta, nevrendu cá se se culce,
Dér' somnu 'i versa 'n creeri beti'a lui cea dulce,
Si elu pe nesimtite invinsu, intunecatu
Se radiema de pusca si adórme clatinatu.

D'odata 'i se pare, ca vede p'a lui mama
Ce vine, ilu atinge la ochi cu-a ei naframa
Si 'i dice: „Te trezesce, copile, dragulu meu!
„Vinu dusmanii! . . . te-ajunge prin somnu pecatulu greu!“

Tresare venatoriulu! . . . Doui spectri 'i se aréta
'Naltiandu-se prin umbra cu arm'a redicata! . . .
„Ho! fiara, ho!“ elu striga, si in clipa viu desteptu,
Pe dusimani ii strapunge cu baionet'a 'n peptu.

Din doui unulu c'unu gemetu oftéza, cade, móre,
Er' altulu cu dorerea luptandu-se in peciore,
Se 'ncrunta, se rapede cá lupulu cruntu, la Jderu
Si 'i face o brazda larga la braçiu cu-alu seu hangeru.

Apoi se prabusiesce alaturea cu mortulu . . .
Jder dice atunci, mustrandu'lu: „De ce 'ti-ai lasatu cortulu?
„Si ce catasi, pagane, aici in siantiulu meu?
„Ti-a fostu uritu de viétia? Amaru de capulu teu!“

Si aprigu, cu mania redica stratu 'n aeru.
Se sfarme peptulu dusmanu, ce scóte-unu jalnicu vaeru,
Dér' candu se dè: „Stai, frate! ei dice-unu glasu iubitu,
„Nu'i dreptu se dai lovire vrasmasiului ranitu!“

Jderu sta, arunca arm'a, s'apropia 'n tacere
De turcu, ei légą ran'a, alina-a lui dorere;
Apoi, candu vine diu'a, pe turculu lesinatu
'Lu pórta 'n ambulantia, dicendu: „Poftimu venatu!“

„C. L.“ V. Alecsandri.

Pretiurile piatiei

in 26 Iuliu n. 1878.

	Hectolitre.	fl. cr.		Hectolitre.	fl. cr.
Granu	fruntea	9.—	Mazerea		7.—
	midiulocu	8.50	Lintea		—.—
	de diosu	8.—	Fasolea		—.—
Mestecatu		7.35	Cartofi		1.75
Secara	frumósa	5.20	Sementia de inu		10.—
	de midiulocu	5.—		1 Chilo.	fl. cr.
Ordiulu	frumosu	5.—	Carne de vita		—.40
	de midiulocu	4.80	„ de rimatoriu		—.48
Ovesulu	frumosu	3.10	„ de berbece		—.32
	de midiulocu	3.—		100 Chile.	fl. cr.
Porumbulu		5.—	Seu de vita prospetu		36.—
Meiu		6.60	„ „ „ topitu		40.—
Hrisca		—.—			

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 27 Iuliu st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	64.15	Oblig. rurali ungare	76.25
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu)	66.10	„ „ Banat-Timis.	79.50
Losurile din 1860	113 75	„ „ transilvane	—.—
Actiunile bancei nation.	829.—	„ „ croato-slav.	78.—
„ instit. de creditu	261.30	Argintulu in marfuri	100.55
Londr'a, 3 luni	115.25	Galbini imperatesci	5.46
		Napoleond'ori	9.25
		Marci 100 imp. germ.	57.—

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Göt si fiiu Henricu.